

Kahreden Gercekler! Yusufeli Baraji uluslararası standartları ve insan haklarını nasıl ihlal ediyor?

Uluslararası Yerinde İnceleme Heyetinin, Bölgede Nisan 2002'de yaptığı inceleme sonunda hazırladığı Final Raporunun (Eylül 2002'de yayınlandı) Özeti

Authors of the Report: Nicholas Hildyard, The Corner House, UK; Hannah Griffiths, Friends of the Earth England, Wales and Northern Ireland; Mélanie Le Verger, France Libertés, France; Sebastien Godinot, Amis de la Terre, France.

Translated by: Derya Bayir

Friends of the Earth - England Wales and Northern Ireland, 26–28 Underwood Street, London N1 7JQ
Tel: +44 (0) 20 7490 1555 Fax: +44 (0) 20 7490 0881 [Email: info@foe.co.uk](mailto:info@foe.co.uk) [Website: www.foe.co.uk](http://www.foe.co.uk)

Ilisu Dam Campaign, Box 210, 266 Banbury Road, Oxford OX2 7DL
Tel: +44 (0) 1865 200 550 [Email: ilisu@gn.apc.org](mailto:ilisu@gn.apc.org) [Website: www.ilisu.org.uk](http://www.ilisu.org.uk)

France Libertés, 22 rue de Milan, 75 009 Paris, France
Tel: + 33 1 53 25 10 40 Fax: + 33 1 48 74 01 26
[Email: contact@france-libertes.fr](mailto:contact@france-libertes.fr) [Website: www.france-libertes.fr](http://www.france-libertes.fr)

Kurdish Human Rights Project, Suite 319, Linen Hall, 162-168 Regent Street, London W1R 5TP
Tel: +44 (0) 20 7287 2772 Fax: +44 (0) 20 7734 4927
[Email: khrp@khrp.demon.co.uk](mailto:khrp@khrp.demon.co.uk) [Website: www.khrp.org](http://www.khrp.org)

The Corner House, Station Road, Sturminster Newton, Dorset DT10 1YJ
Tel: +44 (0)845 330 7928 [Email: cornerhouse@gn.apc.org](mailto:cornerhouse@gn.apc.org) [Website: www.thecornerhouse.org.uk](http://www.thecornerhouse.org.uk)

Amis de la Terre (Friends of the Earth – France), 2B rue Jules Ferry, 93100 Montreuil, France
Tel: +33 1 48 51 18 92 Fax: +33 1 48 51 33 23
[Email: finance@amisdelaterre.org](mailto:finance@amisdelaterre.org) [Website: www.amisdelaterre.org](http://www.amisdelaterre.org)

Yusufeli Barajı'nın Nasıl Uluslararası Standartları ve Kisilerin Haklarını İhlal Ettiği Hakkında Rapor

OZET

Yusufeli barajı ve hidroelektrik projesinin inşaatı Türkiye'nin kuzeydoğusundaki Coruh nehri üzerinde planmıştır. Barajın üretim kapasitesi 540 MW olacaktır. Bu barajın yapım maliyetinin 700-838 milyon USA doları arasında değişeceği tahmin edilmektedir. Yeniden yerleşim masrafları 75 milyon USA doları olarak tahmin edilmektedir. Ek olarak, baraj suyu altında kalacak olan yolların yeniden inşaatı için minimum 1.5 milyon USA dolarının gerektiği tahmin edilmektedir.

Baraj'ın çevresel, insan hakları ve kültürel miras üzerinde etkileri olacağına dair ciddi kuskular ortaya çıkmıştır. Onsekiz kasaba ve köy, Yusufeli'de dahil olmak üzere tamamen veya kısmen sular altında kalacak ve 15.000 kişi evlerini kaybedecek ve bu durum 15.000'den fazla kişiyi ise dolaylı olarak etkileyecektir. Kamu yeniden yerleşim planı henüz yapılmamıştır ve bu konu üzerine yapılması gereken çalışmalar, incelemeler minimal düzeydedir. Birçok kültürel miras ayrıca olumsuz etkilenecektir. Yusufeli Barajı ayrıca Coruh Nehri ve çevresindeki halen büyük bölümü el deymemiş olarak kalmış, son derece zengin doğal vahşiyasam üzerinde bir çok olumsuz etki yaratacaktır.

Uluslararası bir Fact Finding (Yerinde İnceleme) Heyeti, Nisan 2002 tarihinde, Proje ile bağlantılı olarak ortaya çıkan durumu araştırmak ve Proje'nin uluslararası standartları karşılayıp karşılamadığını saptamak için bölgeyi ziyaret etti. Heyet bir dizi yerel politikacı, isadami, seçilmiş temsilciler ve devlet yetkilisi ile görüştü. Ne yazık ki; planlanmış araştırma programının tam olarak gerçekleştirilmesi, görüşme yapılması umulan kişilerin, Türk Devlet Güvenlik Güçleri tarafından tehdit edilmiş olmaları nedeni ile mümkün olmadı. Heyet bu tür tehditlerin Projenin akibetinin adilligini ciddi şekilde zayıflatacağını not eder.

PROJEDEKİ OYUNCULAR

Yusufeli ve Artvin Barajları için Türk Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından hukuk verildi ve sözleşme yapmaya onun yetkilendirilmiş, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ve bir konsorsiyum ise Spie Batignolles tarafından yönlendirilen, Fransız Elektrik mühendislik, IT servis ve yapım şirkettir. Aynı zamanda, Spi Batignolles Konsorsiyumu su şirketleri kapsamaktadır; Spie Batignoles-TP (Fransız-yönetimli); Abay TS (Belçika); Alstom Acec Enerji (Belçika) ABB Generation SA (İspanya); Alstom Hidro SA (İspanya); AMEC (İngiltere). Sonuçta AMEC Haziran 2002'de geri çekilmiştir fakat halen hatri sayılır hissesi bulunmaktadır yine de SPIE'nin sahip olduğu yüzde 46'lık yüzdesinin tercihli satın alma hakkı kalmıştır.

Bu iki barajın toplam inşaat maliyeti alıcı ve finansal kredilerden karşılanır. Bu finans, COFACE'in, Fransız kredi ihrac departmanı ve projeye dahil olan diğer ülkelerinin kredi

ihrac departmanlarının **aracılığı ile** (liaison) Pribas ve Barclays Bankaları ve Türk Hazinesince karşılanacaktır.

HEYETİN TESPİTLERİ

Heyet, Yusufeli Projesini, Dünya Bankası Güvenlik Politikası (SPIE, ALSTOM ve COFACE'in projede yer almak için öncelikli şartları olarak açıklanmıştır) ve Dünya Baraj Komisyonu (WCD)'na uygun olarak değerlendirdi. Heyet ayrıca proje ile ilgili uygulanabilir/basvurulabilir hukuku da gözden geçirdi.

Dünya Bankası Güvenlik Politikaları,

Dünya Bankası Güvenlik Politikalarından 7 tanesi potansiyel olarak konu ile ilgilidir: Çevre Değerlendirmesi, Doğal Yerleşim Alanları, Gönulsüz yeniden yerleştirme, Yerli(Indigenous) insanlar, Kültürel Eşyanın Yönetimi, Barajın Güvenliği, Uluslararası Suyolu Projeleri.

Yeniden yerleşim ve geniş çevresel etkileri olacak olan bir proje için Dünya Bankası ana prensipleri Yusufeli için bir Çevresel Etki Değerlendirmesinin (EIA) yapımının tamamlanmasını gerektirir. Heyet tarafından yapılan görüşmeler ve araştırmalar Yusufeli Projesinin bu prensibi 3 önemli madde ihlal edildiğini ortaya koymaktadır.

- Yetersiz konsültasyon – çevresel etkiler üzerine halka hiç danışılmamış sadece yeniden yerleşim üzerinde durulmuş, kadınlara danışılmamıştır.
- Alternatif projeler konusunda yeterince değerlendirilmemiş yapılmaması- alternatif baraj alanlarının çevresel ve sosyal değerlendirmelerine girilmemiştir, alternatif olarak sağlanan ve talep edilen alanlar gözönünde bulundurulmamıştır.
- Önceki değerlendirmeyi içeren EIA'nın kamuoyunun bilgisine sunulmamıştır- Avrupa'daki NGO'ların ve Yusufelinde yaşayan kişilerin sürekli taleplerine rağmen EIA kamuoyuna gerektiği gibi açıklanmamıştır.

Heyet, Dünya Bankası'nın standartlarının karşılanabilip bilinemeyeceğini veya uygunluğunun değerlendirilmesi için EIAR'ın en kısa sürede açıklanmasını tavsiye eder.

Heyetin araştırmaları Yusufeli Projesinin **doğal ortam'ı** dört ana maddede ihlal ettiğini ortaya koymaktadır.

- Doğal yaşam üzerindeki etkileri değerlendirilmemiştir- Heyete EIA'nın doğal yaşam üzerindeki etkilerinin değerlendirmediği, bölgede bu konuda çalışmalar yapmadığı ve bir raporun etki değerlendirmesi yaptığını ancak bunun da kaile alınmadığı söylendi.

- Alternatif projelerin yeterli olarak degerlendirilmemistir- Yusufeli projesinin dogal yasam uzerindeki etkileri, alternatif projelerin potensiyel etkileri ile karsilastirilmamistir.
- Halka danisilmamistir -projenin cevresel ve dogal yasam uzerindeki etkileri konusunda herhangi bir konsultasyon yapilmamistir.
- Eger baraja devam edilirse, problemlerin hafifletilmesi ve korunmasi icin hangi onlemlerin alınmasinin gerektiginin tesbit edilmemesi.

Heyet'in arastirmalari Yusufeli Projesinin **gonulsuz yeniden yerlestirmenin** ana prensibini uc madde de ihlale neden oldugunu ortaya cikarmistir.

- Yeterli konsultasyonun yapilmamasi- cevresel etkiler uzerine herhangi bir konsultasyon yapilmamis sadece yeniden yerlesim uzerinde durulmustur. Bazi insanlar sinirli seyin incelendigini ve kendilerinin goruslerinin kaile alinmadigini hissetmektedir.
- Kadinlari gorusu alinmamistir.
- Degerlendirmeden once yeniden yerlesim hareket planinin (RAP) aciklanmaması- Yeniden yerlesim alanina henuz karar verilmemistir ve bir RAP yapilmamistir. Insanlari tazmin edilmesi ve yeterli bir butcenin varolup olmadigi konusunda ozellikle kaygi vardir.

Yerli insanlar (etnik azinliklarida kapsamaktadir) uzerinde Dunya Bankasinin bir guvenlik politikasi vardir fakat heyet bunun Yusufeli projesine uygulanabilirliigi uzerinde bir degerlendirme yapamamistir. Bolgede bir hayli Gurcu yasamaktadir ve Gurcu tarihi mirasi vardir fakat heyet, Dunya Bankasinin gerekli gorudugu gibi Gurcu'ce konusun bu grubun kendilerini farkli bir kulturel grup olarak tanımlayip tanımlamadigi konusunu arastiramamistir. Heyet ayrica, Turk Devletin eskiden beri gelen ideolojik yaklasimini ve bunun boyutlarinin ve modern Turk devletin kurulmasindan beri bolgede herhangi bir otonomik kulturel kimlik sekillenmesini baski altinda tutulmasinin etnik self-identification'i ne kadar etkilemis olabilecegini inceleyememistir

Heyetin arastirmalari ve Dunya Arkeolojik Kongresi Yonetim uyesi Maggie Ronayne'nin profesyonel degerlendirmeleri, Dunya Bankasi'nin **Kulturel Varligin Yonetilmesi** baslikli politikasinin 3 onemli noktada ihlal edildigini ortaya cikarmistir.

- Projenin kulturel miras uzerindeki etkilerinin incelenmemesi.
- Kulturel mirasi kurtarma calismalari ve planlanmasi icin guvenilir bir butce uretmede ve kulturel miras degerlendirme masraflarinin proje masraflari icine katilmaması.
- Projenin turizim uzerindeki etkilerinin degerlendirilmemesi.

Heyet ayrıca ulusal kültürel miras konusunda herhangi bir envanterin bulunmadığını, bunun Türkiye’inde tarafı olduğu birçok anlaşmayı ve Valetta Sözleşmesinin ihlal ettiğini not eder.

Heyet, EIA’ya ulaşmadan Yusufeli Projesinin Dünya Bankası’nın **barajın güvenliği** ana prensibi ile uygunluğu konusunda doyurucu bir değerlendirme yapamamıştır. Ancak aşağıdaki konulara ilişkin olarak kaygılanmaktadır.

- Heyet Baraj güvenliği konusu hakkında tavsiye ve eleştirileri saptayan, bağımsız bir panel yapıldığına dair hiçbir delil bulamamıştır.
- Heyet, barajın yaşam süresi boyunca güvenliğinden emin olmak için yapılması gerekli hazırlıklara ilişkin herhangi bir delil bulamamıştır.
- Heyet, barajın güvenliği ile ilgili başka konularda da gerekli hazırlıkların yapıldığına dair delil bulamamıştır ve yönetim planının acılanmadığını tespit etmiştir.

Heyet projenin Dünya Bankasının **uluslararası su yolları projeleri** konusundaki ana prensiplerinin ihlal ettiğini tespit etmiştir.

- Gürcistan’dan izin alınmamıştır, Heyet bu nedenlerle Yusufeli Projesinin Dünya Bankası Güvenlik Politikalarını ihlal ettiği sonucuna varmıştır. Heyet, SPIE’ye kendilerinin öncelikli şartlarının karşılanması için projeden geri çekilmeleri gerektiğini önerir. Heyet aynı biçimde COFACE’ye kendi öncelikli şartlarının yerine getirilmesini desteklemek için proje için sağlanması düşünülen dış kredileri reddetmesini tavsiye eder.

DUNYA BARAJ KOMISYONUNUN STRATEJİK ÖNCELİKLERİ

WCD’nin Yusufeli Barajı ile ilgili 7 tane stratejik öncelik bulunmaktadır: Kamu Onayının Kazanılması, Geniş Seçenekli Değerlendirme, Adressing Existing Dams, Sustaining Rivers and Livelihood, Kazanılmış hakların tanınması ve Yararın paylaşılması, Uygunluktan emin olmak, Nehrin barışçıl paylaşımı, Gelir ve Güvenlik.

Heyet, kamu onayının kazanılmasının için önemli olan iki anahtar karara bağlı olduğunu saptadı, kararlardan ilki barajın inşaatı ve sonuncusu ise Yusufeli projesi nedeniyle evelerini kaybedeceklerin nerede yeniden yerleştirilecekleri hakkındadır. Heyet bu stratejik önceliklere uyulmadığını tespit etmiştir.

- Baraj yapılması kararına ilişkin kamusal onay bulunmamaktadır ve Türk hükümeti bu kamusal onayı sağlamak için herhangi bir teşebbüs bulunmamıştır. Bunun yerine bu anahtar karar stakeholder/yerli insanların katılımı olmadan alınmıştır.

- Baraj inşaatı kararının kamusal kabulüne kadar yeniden yerleşim alanının kamusal kabulü kazanılmamıştır. Ek olarak, daha fazla bilgiye ulaşmaksızın, daha fazla inceleme yapılmaksızın (sonuçların kamuoyuna açıklanması da dahil olmak üzere) ve bir görüşme forumunun kurulmaksızın yeniden yerleşim yerinin kamusal kabulü olası değildir.
- Kadınların ihtiyaçları ve diğer önemli gruplar hesaba katılmamıştır ve kararın verilmesi sürecine kadınlar katılmamıştır ve erkeklerin bile katılımı sınırlı olmuştur.

Heyet WCD'nin **geniş secenekli değerlendirme** stratejik önceliğine uygun olarak yapılmadığı sonucuna varmıştır.

- Enerjinin doğru kullanılması ve bu yöndeki taleplere Türkiye tarafından gözönünde bulundurulmamıştır.
- Heyet, alternatif, yenilenebilir/tükenmez enerji kaynaklarının yeterince düşünülmemiş olduğunu duymuştur.
- Alternatif baraj projeleri ekonomik nedenlerle; sosyal ve çevresel faktörler gözletilmeksizin ve stakeholder/yerli insanlara bunu haklı gösterecek herhangi açık bir neden ileri sürülmemiş reddedilmiştir.

Heyet, Yusufeli Baraj Projesinin WCD'nin stratejik önceliklerinden **varolan barajların gösterilmesi**'a uymadığını tespit etmiştir.

- Türkiye varolan barajların performanslarının, projelerin sonradan izlenmesi ve incelemesi için ulusal bir programa sahip değildir.
- Türk yetkililer, varolan barajların su üretim kapasitelerinin geliştirilmesi ve baraj projelerinin sebep olduğu bazı sağlık ve diğer etkilerin saptanması konusunda bir programa sahip olmasına rağmen sistematik bir programa sahip değildir.
- Heyet, Coruh üzerindeki varolan barajdan etkilenmiş kişilerle yapılmış tazmin planına ilişkin bir anlaşmanın yapıp yapılmadığını araştıramamıştır. Ancak, Türkiye'nin diğer barajlarla ortaya çıkan yeniden yerleşim ve süren sosyal problemleri konusundaki kötü ununu bilmektedir.

Heyet WCD'nin stratejik önceliklerinden **nehir ve çevresinin korunması** uyulmadığını tespit etmiştir.

- Doğal yaşam, doğal kaynaklar ve türler üzerindeki etkiler yeterli olarak hesaba katılmamıştır. Heyet bu etkileri azaltacak planlama yapıldığına ilişkin bir delil bulamamıştır.

- Bolgenin dogal cehresinin degismesinin toplum uzerindeki etkileri, turizim, ziraat, ve yasam kalitesi uzerindeki etkileride icererir. Bunlar yeterince hesaba katilmamis ve bunlardan etkilenecek kisilerle tartisilmamistir.
- Ne nehir boyu calismasi ne de stratejik etki degerlendirmesi yapilmistir.

Heyet, WCD'nin stratejik onceliklerinden **hakkların taninmasi ve yararların paylasilmasi'na** uyulmadigini tespit etmistir.

- Etkilenmis stakeholder/yerli insanlar eksik olarak saptanmistir- sadece direkt etkilenecek kisiler sinirli olarak incelenmis ve kalan 15.000 dolayli etkilenmis kisi degerlendirilmeye alinmamistir.
- Etkilenmis stakeholder/ yerli insanlar'ler uzerindeki ne riskler ve etkiler doyurucu olarak saptanmis ve ne de degerlendirilmistir. Bunlar yeniden yerlesime konu onacak kisileri, cevre koyler uzerindeki etkileri, degisen statuyu, ve Yusufeli'nin boyutlarini, kaybedilecek topraklari, kaybolacak gecim gelirlerini, kaybedilecek toplum ruhunu ve bedeli icermektedir.
- Etkilenmis stakeholder/yerli insanlara tartismalara ve yararın paylasilmasi uzerindeki karara katilma firsati verilmemistir ve projenin yararlarının paylasilmasinda yer almamaktadirlar.

Heyet WCD'nin stratejik onceliklerinden **uyumun saglanmasi'na** uyulup uyulmadigini tamami ile degerlendirebilme imkani bulamamistir. Yine de heyet, bir uyum plani yapildigini veya dusunuldugune iliskin bir delil tespit edememistir. Heyet ayrica eger boyle bir plan yapilmissa bile bunun bircok proje katilimcisinin hesaba katilmadan yapildigini not eder. Bunun anlami, projenin WCD'nin bu stratejik onceligine uygun olmadigidir.

Heyet WCD'nin stratejik onceliklerinden **paylasilmis nehirlerin baris icinde kullanimi, kalkindirilmesi ve guvenligi'ne** uyulup uyulmadigini tamami ile degerlendirebilme imkani bulamamistir. Fakat heyet, Gurcu organizasyonların Turkiye'nin Gurcu makamlarina yapilmasi planlanan Yusufeli Baraji veya bunun nehir uzerindeki akim etkileri konusunda bir bildirimde bulunulmadigini ileri surmuslerdir. Heyet, eger bu bilgi dogru ise, bunun anlaminin, projenin WCD'nin bu stratejik onceligine uygun olmadigi oldugunu not eder.

Bu nedenlerle; Heyet, Yusufeli barajinin Dunya Baraj Komisyonunun ana prensipleri ve tavsiyelerine uygun olmadigi sonucuna varmistir. Heyet, Projenin son halinin WCD'nin ana prensiplerine uygun oldugundan emin olunana kadar sonucun adil ve esit ve ayrica tum stakeholder/yerel insanlar'larca anlasilmis ve kabuledilebilir olana kadar bekletilmesini tavsiye eder.

ILGILI ULUSLARARASI, AVRUPA VE TURK HUKUKU

Yusufeli baraji projesinin hukuki degerlendirilmesini yapmak heyetin gorevi degildi ancak yine de heyet raporunda, konu hakkında uygulanabilir bazi uluslararası, Avrupa ve Turk hukukunu önceden tartisti. Heyet, legal konuların projenin ilerlemesinden önce tamamı ile degerlendirilmesi gerektiğini tavsiye etmektedir.

1997 tarihli, BM Sozlesme hukukunda Uluslararası Su Yollarının Non-Navigational (gemiler dışında) Kullanılmasına ilişkin Sozlesme büyük bir gelişmeydi. Bu sozlesme paylaşılmış nehirlerin paylaşımı konusuna kesin bir açıklık getirmektedir. Türkiye bu sozlesmenin onaylanmasına karşı oy veren üç ülkeden biriydi, yine de Dünya'nın arkadaşları tarafından hazırlanmış yasal görüş, Sozlesmeden tüm devletler için genel bir yükümlülük yansıdığını, ve projelerden suyun akış yönündeki devletlerin uyarılmasını—zira paylaşılmış nehire sahip olan bu devletler önemli ölçüde etkileneceklerdir- ve birlikte degerlendirme yapılmasını ve eğer bu devletler projenin önemli zararlara sebep olacağını düşünüyorlarsa esit bir anlaşma yapmasını gerektiğini tespit etmektedir. Heyet, Yusufeli Barajının hakkında Türkiye'nin bu genel yükümlülüklerle yüz yüze olup olmadığını degerlendirme olanığı bulamadı. Heyet yine de, suyun akış yönündeki Gürcistan devletinin konsultasyon/inceleme ve birlikte degerlendirme yapılmadı iddialarını hatırlatarak, bunun Türkiye'yi uluslararası hukuku ihlal durumuna sokacağını not etmektedir.

Türkiye'nin Avrupa Birliğine aday ülke olması nedeni ile Avrupa Hukukunda konu ile ilgilidir. Türkiye kendi iç hukukunu uyumlulaştırmak ve böylece Avrupa Toplumunun (EC) istemlerine ayarlamak zorundadır. EC hukuku çevresel etki degerlendirmesi yapılmasını gerektirmektedir, çevre üzerinde önemli etkilerin olacağı düşünülen projeler için. Heyet Yusufeli barajı için çevresel etki degerlendirmesi yetersiz olduğundan kaygılanmaktadır. Eğer öyle ise bu durum Türkiye'yi Avrupa hukukunu ihlal durumuna sokacaktır.

Türkiye, 2001 yılında Avrupa Çevre Ajansı üyesi olmasına rağmen, Yusufeli gibi projelerde etki çalışması yapma taahhütünü yerine getirmemiştir. Heyet, sözler ve eylemler arasındaki bu farkın birçok endişeye sebep olduğunu ve bu konuda Avrupa Birliği üyesi Devletlerce inceleme başlatılması gerektiğine inanmaktadır.

Fransa, kendisinin ECA, COFACE'sinin Yusufeli projesi boyunca yer alacağı eylemleri nedeni ile bir kısım sorumluluk taşımaktadır. EC hukukunun, etkilerin degerlendirilmesi ve bilgiye ulaşma gereği karşılanmamıştır. Heyet, COFACE'in Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporunu ve Yeniden yerleşim planının olabildiğince kısa sürede açıklamasını tavsiye etmektedir.

Yusufeli Projesi ile ilgili Türk hukukuna ulaşmak veya uygunluğunu degerlendirmek veya başka bir açıdan, ulusal hukukun adil ve doğru bir sonuç getirip getirmediğinden emin olmak bu heyetin görevi değildir. Yine de, yerel derneklerin Türk Hükümeti aleyhine, etki çalışmalarının yapılmaması, yeniden yerleşim problemleri ve binaların yeniden yapım planı ve zirai problemler nedeni ile açıkları bir dava bulunmasına rağmen-

- proje hala ilerlemektedir. Heyet, Mahkemelerdeki olası davalara rağmen projeye devam edilmesinden kaygılanmaktadır. Heyet, bu davaların sonuçlarının etkilerinin daha fazla araştırılmamasından ve projeyi destekleyen bankalar bu olası davaları proje için yapacakları destek için gözönünde tutulmayacağından kaygı duymaktadır.

Arazi hakları anlamında Türk hukunun iki temel gereksinimi vardır, kamulaştırma süreci başlamadan önce arazi haklarının tümü kayıtlı olmalıdır ve Kamunun ve özeli yararları arasında mantıklı bir denge sağlanmalıdır. Arazi haklarının kaydedilmesi henüz tamamlanmamıştır. Heyet, ayrıca tazminatların adil ve kısa bir sürede ödenmesi konusunda kaygı taşımaktadır. Heyet, projeden etkilenecek tüm yerleşimcilerin arazilerinin resmi kayıt işlemi tamamlanmasına kadar ve bu kişilerle tazminatlar konusunda adil bir şekilde görüşülmesine ve stakeholder/yerel insanlar tarafından kabul edilmesine kadar baraja devam edilmemesini tavsiye eder.